

s'hagués dit 'un port' («eine Trage»). Fonamentació superficial que no puc pendre seriosament, i que al capdavant parteix de la idea confusa i falsa de l'existència d'una «arrel verbal *BAST- 'portar'». —

⁶ Per a aquesta imatge semàntica cf. maestr. *selleta* 'collada', al. alpí *sattel* id.

BAST, -A, adj. 'mancat de finor, de poliment', 'gros-ser', de la base antiga *bast* 'ben proveït', derivat de *BASTAR* 'proveir suficientment', si bé no trobem tan ben documentades les etapes semàntiques de l'evolució com en el cas del cast. *basto* 'id.', de la mateixa base. □ 1.ª doc.: *DTO*. (1640).

No és mot gaire corrent en el llenguatge parlat, i tampoc deuria ser-ho en aquest sentit antigament: Torra en el seu diccionari posa *basto cosa* [¿del Nebrixa català?] remetent a *grossera cosa*; *AlcM* duu només un ex. del folklorista valencià Martínez Martínez, i en efecte en el País Valencià sembla tenir bastant de vitalitat: Cavanilles ens dóna *timó bast* (*Obs. Nat.* II, 329) i ho hem recollit a la zona de Xàtiva. En castellà, *basto* 'gros-ser', 'mancat de finor' és avui molt usual; *basto* en el sentit de 'ben proveït' està documentat l'any 1400 i la documentació posterior fa palesa l'evolució semàntica cap al sentit modern: mostra les etapes de 'gruixut' (cf. Nebrija, *basto*, no delgado, crassus), i aplicat a teixits significa «tosco, burdo» [1423], i després s'aplica a persones [1535] (veg. *DCEC* I, 422 *BASTO* 1). D'altra banda, en català antic *bast* 'ben proveït', 'proveït amb suficiència' és més freqüent i més antic que en castellà. *AlcM* el documenta en Lull, *Contempl.* 96, 29, i en un doc. de 1403; apareix a més a més en diversos passatges de Muntaner: «partí tota la sua host per aquests casals, que són *bastis* de totes coses», § 209 (Casac. VI, 40.11); «E tots estàvem rics e *bastis*, que res no sembràvem ne llauràvem, ne cavàvem vinya... e sí cullíem cascun any aitant vi com volíem e aitant forment com civada» (citat per Nicolau d'Oliver, *Expansió*, 83.32); en Eiximenis: «per tot lo món hi ha diferències, senyaladament en les províncies, que unes són pus temprades, pus *bastes* e pus plaents que altres» (*Doct. Comp.*, 95); en el *Spill*, 9086. Ara bé, la freqüència del mot antic i el fet de ser el derivat *desbastar* mot molt corrent, vivaç i genuí en català en el sentit de 'treure les parts més bastes (d'una cosa que s'ha de treballar o afaiçonar)', mot molt utilitzat per fusters, picapedrers i d'altres artesans, i que significa, a més a més, 'llaurar fonament, per primera vegada, les terres ermes o aquelles d'on s'han arrencat vinyes, jonquerars', etc. (recollit a Urgell per *AlcM*) ens posa en guàrdia davant la idea de qualificar el sentit de 'gros-ser' de un calc del castellà.

DERIV.: *Desbastar* (veg. amunt); *bastejar* intr. 'ésser més o menys bast' (*DFa.*). J. G.

BASTA, 'puntades llargues d'agulla, fetes per ajustar dues peces de roba, abans de cosir', 'puntades llargues que es fan al matalàs per mantenir la llana en el seu lloc', 'doble que fan a una peça de roba per

escurçar-la o reforçar-ne les voreres' (Mallorca), etc.; mot comú a les llengües romàniques occidentals, derivat d'un substantiu tret del germ. **BASTJAN* 'sargir', 'fer repunts' (a-al. ant. *bęsten*), comp. *BASTIR*. □ 1.ª doc.: 1390 (*DAG.*).

Cita *DAG.* d'un inventari de 1390: «vànoves de *bastes*», que hem d'entendre com vànoves farcides de llana i fetes amb *bastes*, és a dir, hi tenim un ex. de l'accepció 2.¹ En un altre ex. antic que dóna *DAG.*, *basto* apareix com a sinònim de *marvet*: en unes lleis sumptuàries de Mallorca (l'any 1486) es prohibeix «tallar o cosir gonella o brial amb *maruets* o *bastes*»;² així, doncs, significa 'vora afegida a una peça de vestit' (en el cas citat, evidentment de vius colors), sentit relacionat amb l'accepció 3, que avui és coneguda a Mallorca, i que s'hi usava fins fa poc segons el testimoni del diccionari mallorquí d'*Un Mallorquí* (any 1878), que ens dóna: 'afegidura que fan a la roba perquè no s'esflagassi'.³

Pel sentit principal de 'puntades llargues d'agulla' en provençal és el mot normal *basto* (f.), *fieu-bastà* 'embastar', i en italià *basto* (dial. *bastia*) segons Tommaseo, *imbastire* 'embastar', i en aquestes dues llengües l'accepció 3 és també comuna;⁴ en francès *bâtir* 'embastar' existeix ja en el S. XIII al costat de *faufiler*. D'altra banda, en castellà, que té *bilván*, *bilvanar* per a l'accepció 1, *basto* en aquest sentit és poc popular (està documentat només en Covarrubias) i avui es troba sols a Aragó (Borao, Torres Fornés); en aquesta llengua és viva més aviat l'accepció 2, relacionada amb matalassos, i així delata un origen foraster, molt possiblement català, malgrat la documentació bastant antiga de *bastar* 'embastar' (1408) i *bastejar* 'embastar matalassos' (1555); el portuguès també coneix només l'accepció 2 (*DCEC* I, 420).

DERIV.: *Embastar* 'fer bastes' (ex. del S. XVI, *Ll. d'animals de caçar, AlcM*); de N. Oller en *DBal.*; des de V. Ferrera a Eiv., PzCabre.; *embasta* 'basta' [Belv.], «saber una cosa a les embastes»: saber-la incompletament, per damunt (exs. de J. Ruyra, V. Català, *AlcM*); notem que *DAG.* documenta a les *bastes* 'per damunt' en *Pecador remut* de Felip de Malla (ed. 1483 o 1490): «ço que yo ara a les *bastes* explich». *Desembastar* 'treure les bastes (d'una cosa embastada)'. *Bastejar* 'presentar més o menys llargues un teixit' (veg. n. 3, el sentit donat per Pons). J. G.

¹ Comprova aquesta interpretació el text d'un altre inventari, de 1410, citat per *AlcM* en què «una vànova *bastada*» es contrasta amb una altra de prima: «Dos vànoves, la una *bastada* e l'altra prima». —² *DAG.* dóna un altre ex. de *marvet* (sota *maruet*): «de caritat eren vostres faldetes, / ab *maruets* grochs posats de tal espay...», de *Trobes Verge Maria* de 1474; *AlcM* tradueix *marvet* com a 'voretta, filet', i afegeix un altre ex. de 1557, que sembla ser la reiteració de la mateixa llei de 1486. —

³ Notem els altres sentits de *basto*: «fil que queda en el revés de la calça quan han collit malament un punt que estava escapat» (recollit a Mallorca, *AlcM*); «en els teixits, llargària lliure de fil de trama